

Projekt

z dnia 14 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ ZAGÓROWA**

z dnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórow na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.) uchwala się, co następuje:

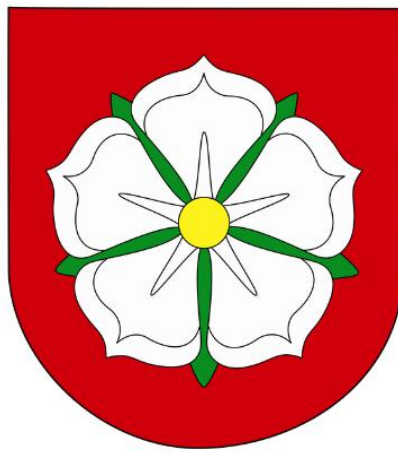
§ 1. Uchwala się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórow na lata 2026 - 2029 w brzmieniu załącznika do uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Zagórow.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty .

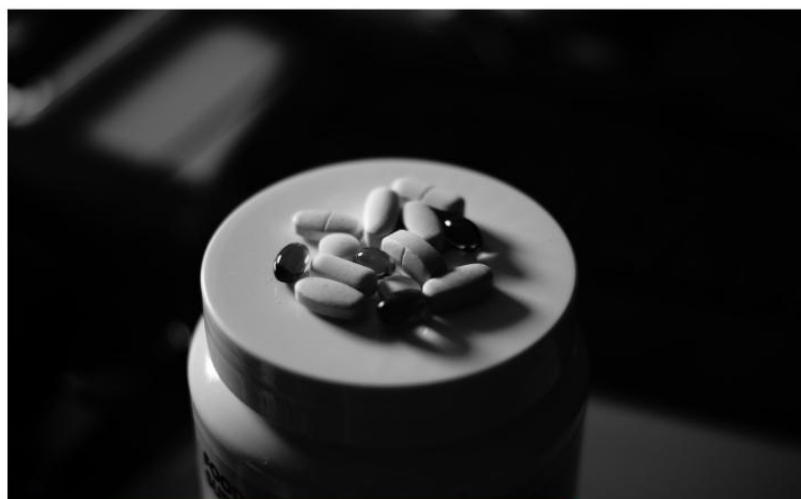
Przewodniczący Rady
Miejskiej Zagórowa

Ryszard Sikorski

Załącznik do uchwały nr
Rady Miejskiej Zagórzowa
z dnia 2025 r.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórz na lata 2026-2029

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	2
WSTĘP.....	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	6
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	9
CHARAKTERYSTYKA GMINY ZAGÓRÓW	10
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	11
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE ZAGÓRÓW	12
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	13
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE ZAGÓRÓW	17
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	19
Cel I.....	20
Cel II.....	23
Cel III	25
REALIZACJA PROGRAMU	27
ADRESACI PROGRAMU	27
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	27
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	28
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	28
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	29
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	29
BIBLIOGRAFIA	31
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	32
Spis rysunków.....	32
Spis tabel	32
Spis wykresów	32

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – Anonimowi Alkoholicy

BPMiG – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Zagórz

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

MGOK – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagórz

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Zagórz

PP – Posterunek Policji w Zagórz

PWD – Placówki wsparcia dziennego, tj. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Zagórz
oraz świetlice szkolne

UM – Urząd Miejski w Zagórz

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

WSTĘP

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost zachowań polegających na eksperymentowaniu z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezspornie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w przypadku każdej grupy wiekowej. Według danych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, w 2023 roku roczne spożycie alkoholu na 1 mieszkańca Polski wyniosło 8,93 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (*ang. European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat, odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³.

¹ <https://demagog.org.pl/wypowiedzi/czy-w-ostatnich-latach-w-polsce-wzroslo-spozycie-alkoholu/>

² Tamże.

³ Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu 2024 roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4%⁵. W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynając od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018⁶.

W 2022 roku w Polsce wszczęto 37 572 postępowań na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W 2022 roku podejrzenie popełnienia przestępstwa z uwagi o zapisy ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki wzrost w porównaniu do roku 2021, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁷.

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)

⁵ Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r.

⁶ Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022, s. 208-223.

⁷ Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

Coraz częściej obserwuje się także występowanie uzależnień behawioralnych (tj. uzależnień od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Najważniejsze wnioski wynikające z raportu Nastolatki 3.0 opracowanego na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazują na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, że ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁸.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁹.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne

⁸ Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.

⁹ Tamże

miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji psychoaktywnych oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. W związku z tym Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom na 2025 rok rekomenduje m.in.:

- ▶ zwiększanie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, ze szczególnym uwzględnieniem wyników diagnozy lokalnych potrzeb w zakresie leczenia uzależnień,
- ▶ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- ▶ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym,
- ▶ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych,
- ▶ wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórów na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy Zagórów. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych

dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja w/w zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia, a także działania w zakresie rozwiązywania uzależnień behawioralnych, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórz na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

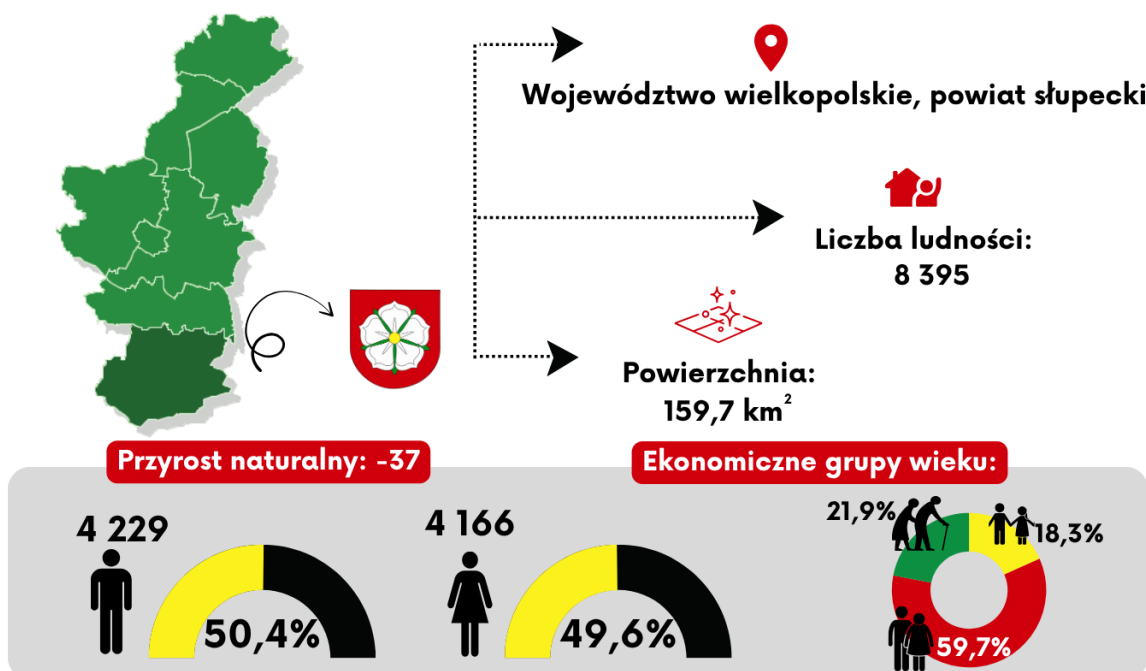
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórz na lata 2026-2029, są zgodne z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Do wiążących aktów prawnych należą:

- ▶ ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ▶ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ▶ ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ▶ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ▶ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ▶ ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- ▶ ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY ZAGÓRÓW

KULTURA I SPORT

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Zagórz
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Zagórz

OŚWIATA

- Klub Dziecięcy Maluch+ Gminy Zagórz
- Miejskie Przedszkole Samorządowe Bociani Zakątek w Zagórz
- Niepubliczne Przedszkole "EKOLUDKI" w Zagórz
- Szkoła Podstawowa im. Michała Okurzałego w Zagórz
- Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Łukomiu
- Szkoła Podstawowa im. Unii Europejskiej w Trąbczynie
- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Zagórz

POMOC I WSPARCIE

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagórz
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny
- Posterunek Policji w Zagórz
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
- Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Kopojnie
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Zagórz

*Dane przedstawione na grafice pochodzą z <https://zagorow.pl/> oraz danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2024 rok

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Zagórz należą:

- ▶ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagórz,
- ▶ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ▶ Zespół Interdyscyplinarny,
- ▶ Posterunek Policji w Zagórz,
- ▶ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupcy,
- ▶ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupcy,
- ▶ Powiatowy Urząd Pracy w Słupcy,
- ▶ Urząd Miejski w Zagórz,
- ▶ placówki oświatowe,
- ▶ placówki ochrony zdrowia,
- ▶ placówki kulturalne i rekreacyjne,
- ▶ organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe,
- ▶ Punkt Informacyjno-Konsultacyjny,
- ▶ Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Zagórz,
- ▶ Klub Seniora,
- ▶ Zagórzski Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- ▶ świetlice szkolne,
- ▶ Polski Związek Wędkarski Koło Wędkarskie Zagórz,
- ▶ Kluby Sportowe,
- ▶ Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną Koło w Zagórz z siedzibą w Michalinowie Oleśnickim,
- ▶ Ośrodek Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Michalinowie Oleśnickim.

Są to instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Zagórz należy zaliczyć:

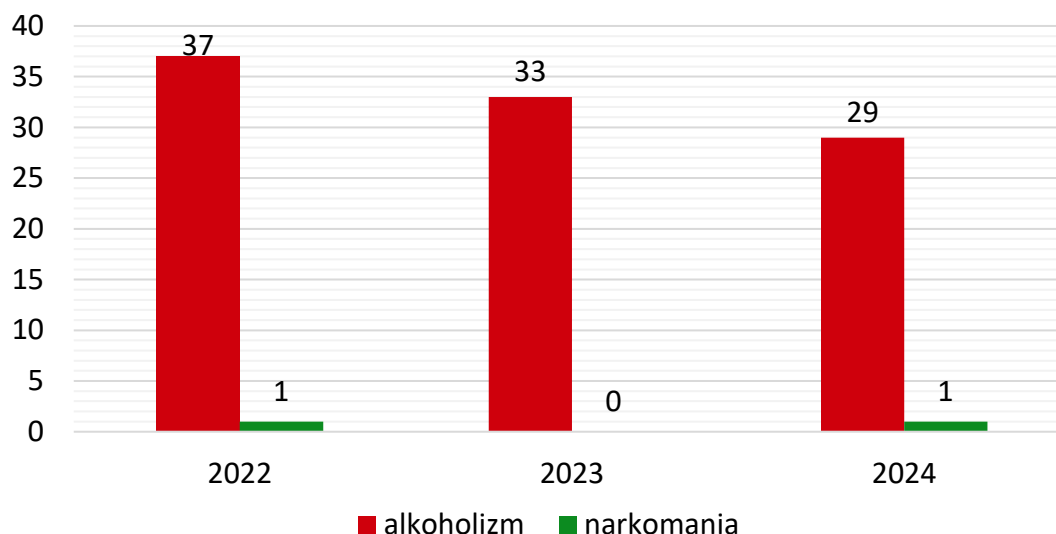
- ▶ pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- ▶ członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ▶ pracowników i specjalistów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- ▶ funkcjonariuszy Policji,
- ▶ opiekunów w Środowiskowym Ognisku Wychowawczym,
- ▶ sędziów, prokuratorów oraz kuratorów sądowych i społecznych,
- ▶ pracowników placówek ochrony zdrowia,
- ▶ przedstawicieli organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE ZAGÓRÓW

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz media. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2024 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zagórzowie z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 29 rodzin. Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin korzystających z pomocy z tego powodu uległa zmniejszeniu, gdyż w 2022 roku wyniosła 37, natomiast w 2023 roku – 33. Ponadto w 2022 i 2024 roku z pomocy społecznej z powodu narkomanii skorzystała 1 rodzina zamieszkująca gminę Zagórz.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagórowie powołana do wykonywania zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 5 członków¹⁰. Do zadań GKRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych według potrzeb.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.

¹⁰ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Miejskiej, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKRPA w gminie Zagórzów podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2023-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 40 osobami z problemem alkoholowym oraz 2 członkami ich rodzin. Zarówno w 2023, jak i 2024 roku nie wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec żadnego mieszkańca Gminy. W stosunku do 2023 roku zauważyć można spadek liczby osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA prowadziła rozmowy oraz stałą liczbę członków rodzin osób z problemem alkoholowym. Szczegółowe informacje znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagórowie wobec osób uzależnionych w latach 2023-2024

wyszczególnienie	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	53	40
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	2	2
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

Do GKRPA w 2024 roku wpłynęło 19 wniosków w sprawie przeprowadzenia konsultacji i udzielenia pomocy osobom mającym problem z nadużywaniem alkoholu. 2 z nich zostały złożone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagórowie, natomiast 17 przez Kierownika Posterunku Policji w Zagórowie. W porównaniu do 2023 roku liczba wniosków zmalała o 8¹¹.

Członkowie GKRPA wspierają również osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą domową, stosującymi ją oraz jej świadkami. Na podstawie dostępnych danych można dostrzec, iż GKRPA w 2024 roku podejmowała się powyższych działań tylko wobec 4 osób stosujących przemoc domową. W 2023 roku kontaktowano się z 4 osobami doznającymi przemocy i 4 mieszkańcami stosującymi przemoc. W analizowanym okresie nie kontaktowano się ze świadkami przemocy domowej.

Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2023-2024

wyszczególnienie	2023	2024
osoby doznające przemocy domowej	4	0
osoby stosujące przemoc domową	4	4
świadkowie przemocy domowej	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 i 2024 rok

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W latach 2023-2024 nie realizowano programów o potwierdzonej skuteczności, tj. programów rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia

¹¹ Sprawozdanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagórowie za 2023 i 2024 rok

Psychicznego prowadzonych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii¹².

W 2024 zrealizowano inny program profilaktyczny, tj. „Smak życia, czyli Debata o dopalaczach”, w którym wzięło udział 65 uczniów i 3 nauczycieli, natomiast w 2023 roku był to program pn. „Zło dobrem zwyciężaj”, w którym uczestniczyło 390 uczniów, 10 nauczycieli i 50 rodziców¹³.

W 2024 roku 16 dzieci z rodzin objętych pomocą terapeutyczną było uczestnikami kolonii nad morzem w miejscowości Jastrzębia Góra i 4 dzieci w górach w miejscowości Poronin¹⁴.

W 2024 roku i w latach poprzednich realizowano inne formy działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, w tym jednorazowe prelekcje, pogadanki, festyny i inne imprezy plenerowe, imprezy sportowe oraz spektakle. W 2024 roku w powyższych formach działań profilaktycznych wzięło udział łącznie 3 396 osób, natomiast w 2023 roku – 2 285 mieszkańców, zatem zauważalny jest wzrost w tym zakresie¹⁵.

W 2024 roku oraz w latach poprzednich na terenie Gminy funkcjonował Punkt Informacyjno-Konsultacyjny (PIK), działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową. Punkt w 2024 roku był czynny średnio 8 godzin w miesiącu, a poradnictwo udzielane w nim jest przez specjalistę psychoterapii uzależnień.

W 2024 roku w PIK udzielono porad 42 osobom dotkniętym problemem alkoholowym, natomiast w 2023 roku – 53. Należy zauważyć, że mimo spadku w zakresie zapotrzebowania na specjalistyczne poradnictwo wśród tej grupy, warto stale rozwijać aparat pomocowy i usługowy, w tym inicjować dodatkowe działania środowiskowe ukierunkowane na rozpoznawanie i wspieranie środowisk szczególnie dotkniętych lub narażonych na występowanie tego rodzaju sytuacji kryzysowych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

¹² Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

¹³ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

¹⁴ Sprawozdanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagórowie za 2024 rok

¹⁵ Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Zagórowie w latach 2023-2024

wyszczególnienie	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	53	42
osoby z problemem narkotykowym	0	0
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	2	0
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	0
osoby doznające przemocy domowej	4	0
osoby stosujące przemoc domową	4	0

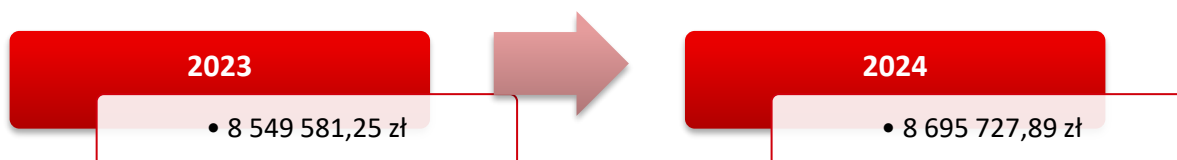
Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE ZAGÓRÓW

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych współczesnych problemów społecznych. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z używaniem alkoholu.

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Zagórw wyniosła łącznie 8 695 727,89 zł, w tym najwięcej, bo 4 991 644,34 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa) wyniosła 3 199 090,80 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 504 992,75 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. Na przestrzeni lat 2023-2024 wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zagórw uległa zwiększeniu, co szczegółowo ukazuje poniższy rysunek.

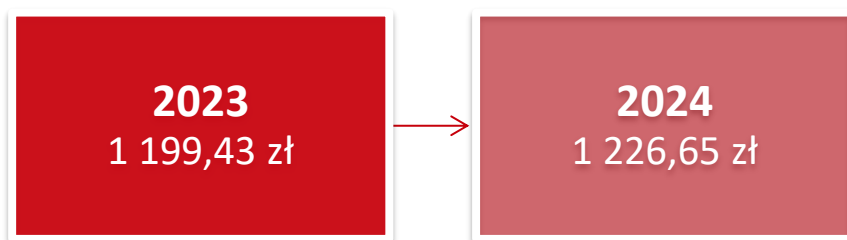
Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zagórw w latach 2023-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

W 2024 roku gminę Zagórz zamieszkiwało łącznie 7 089 osób, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu przypadającego na 1 pełnoletnią osobę wyniosła zatem 1 226,65 zł – w porównaniu do 2023 roku zaobserwowano wzrost wartości, co obrazuje poniższy rysunek.

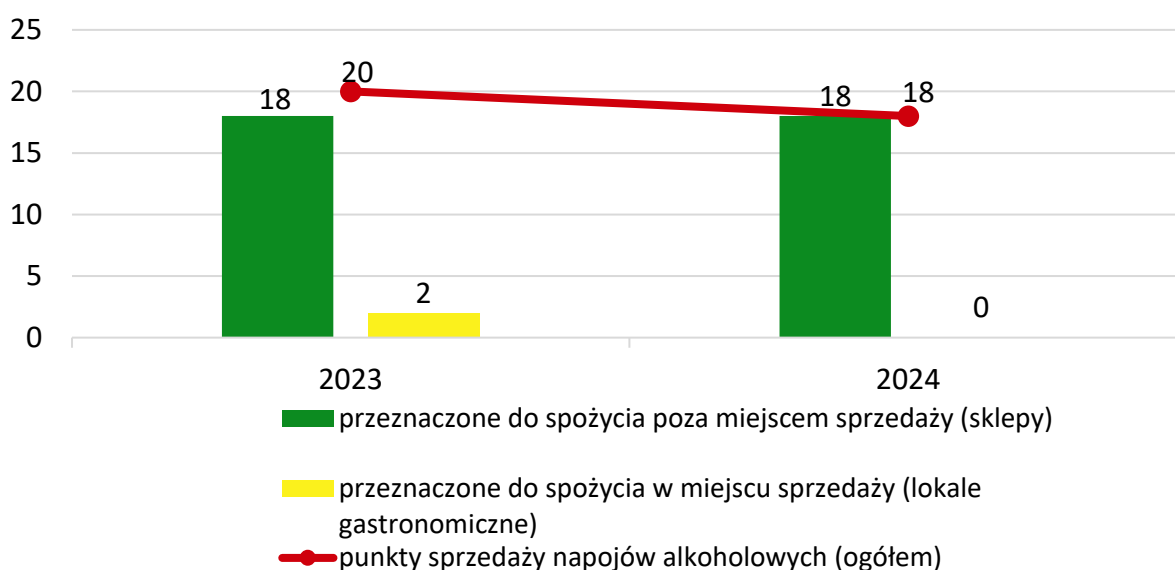
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Zagórz na przestrzeni lat 2023-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

W latach 2023-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy ulegała zmniejszeniu. W 2024 roku na jej terenie znajdowało się 18 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy), natomiast działalności nie prowadziły punkty przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). W stosunku do 2023 roku liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu zmalała o 2.

Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Zagórz na przestrzeni lat 2023-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2023 i 2024 rok

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórz na lata 2026-2029 jest:

Zmniejszenie uzależnień oraz ich szkodliwych skutków dla zdrowia i życia społecznego poprzez rozwijanie lokalnych form wsparcia, realizację działań profilaktycznych oraz promowanie zdrowego trybu życia i postaw wolnych od nałogów.

Celami operacyjnymi Programu są:

1. Regularne realizowanie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społeczności lokalnej na temat ryzyka związanego z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz innych nałogowych zachowań, a także upowszechnianie postaw prozdrowotnych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.
2. Profesjonalne wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, poprzez zagwarantowanie dostępu do terapii, aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwijanie lokalnego systemu pomocy oraz wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych i podmiotów trzeciego sektora, realizujących działania na rzecz tej grupy.
3. Diagnozowanie i monitorowanie skali uzależnień na terenie Gminy poprzez identyfikowanie środowisk dotkniętych problemem oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integrację lokalnej społeczności, a także systematyczne podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami zawartymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Cel I

Regularne realizowanie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości społeczności lokalnej na temat ryzyka związanego z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz innych nałogowych zachowań, a także upowszechnianie postaw prozdrowotnych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Ograniczenie skali spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców Gminy,
- ▶ ograniczenie dostępności do substancji psychoaktywnych na terenie Gminy,
- ▶ zmniejszenie konieczności podejmowania działań interwencyjnych wobec osób nietrzeźwych w przestrzeni publicznej, kierujących pojazdami oraz sprzedawców napojów alkoholowych umożliwiających zakup alkoholu osobom niepełnoletnim,
- ▶ promowanie wiedzy odnośnie negatywnych skutków spożywania alkoholu i narkotyków oraz uzależnień behawioralnych, a także udostępnianie informacji na temat dostępnych form wsparcia,
- ▶ opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie postaw abstynenckich wśród całej społeczności lokalnej,
- ▶ podejmowanie działań prewencyjnych dotyczących rozpowszechniania narkotyków i dopalaczy na terenie Gminy, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE ZAGÓRÓW NA LATA 2026-2029

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	UM, GKRPA, PP, NGO, placówki oświatowe, MGOK, BPMiG, PWD
		Liczba uczestników programów	
2.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UM, GKRPA, NGO, placówki oświatowe, MGOK, BPMiG, PWD
3.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/ dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UM, GKRPA, placówki oświatowe, PWD
		Liczba uczestników	
4.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UM, GKRPA, placówki oświatowe, NGO, MGOK, BPMiG, PWD
5.	Organizacja wypoczynku letniego/ zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UM, GKRPA, placówki oświatowe, PWD
		Liczba uczestników	

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE ZAGÓRÓW NA LATA 2026-2029

6.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	GKRPA, UM, placówki oświatowe, PWD
7.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Koszty przeznaczone na zakup materiałów	UM, MGOPS, GKRPA, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
8.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UM, MGOPS, GKRPA, PP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, MGOK, BPMiG
9	Rozwijanie działalności Środowiskowego Ogniska Wychowawczego przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Liczba dzieci uczęszczających do placówki. Liczba zajęć prowadzonych w placówce.	UM, PWD, GKRPA, NGO

Cel II

Profesjonalne wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, poprzez zagwarantowanie dostępu do terapii, aktywizacji społeczno-zawodowej, rozwijanie lokalnego systemu pomocy oraz wspomaganie działalności instytucji, osób fizycznych i podmiotów trzeciego sektora, realizujących działania na rzecz tej grupy.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Zwiększenie dostępu do kompleksowego wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz uwikłanych w problem przemocy domowej,
- ▶ zwiększenie skuteczności działań skierowanych do osób uzależnionych poprzez motywowanie ich do podjęcia lub kontynuowania leczenia odwykowego,
- ▶ aktywizacja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków w środowisku lokalnym, a także udzielanie pomocy osobom uwikłanym w problem uzależnień behawioralnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Kontynuowanie i rozwój działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego na terenie Gminy	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy PIK	UM, GKRPA
		Liczba osób zgłaszających się do PIK	
2.	Wspieranie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba członków GKRPA	UM, GKRPA
3.	Realizacja rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych przez członków GKRPA	Liczba osób, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKRPA
4.	Zlecenie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego	GKRPA
		Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE ZAGÓRÓW NA LATA 2026-2029

5.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKRPA
6.	Wszczynanie przez członków GKRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKRPA
7.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym od alkoholu oraz członkom ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem Liczba udzielonych konsultacji/porad	UM, MGOPS, GKRPA, NGO, placówki ochrony zdrowia, PIK
9.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
10.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	MGOPS

Cel III

Diagnozowanie i monitorowanie skali uzależnień na terenie Gminy poprzez identyfikowanie środowisk dotkniętych problemem oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integrację lokalnej społeczności, a także systematyczne podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Przewidywane rezultaty:

- ▶ Systematyczne monitorowanie stopnia zagrożenia problemem alkoholowym i narkotykowym oraz skali problemu uzależnień behawioralnych na terenie Gminy,
- ▶ niezwłoczne i skuteczne rozpoznawanie rodzin i osób przejawiających trudności wynikające z uzależnień,
- ▶ organizowanie i finansowanie badań diagnozujących problemy społeczne, w tym uzależnienia, wśród mieszkańców oraz umożliwiających określenie rzeczywistego stanu zagrożenia problemem alkoholowym, narkotykowym, a także w zakresie uzależnień behawioralnych,
- ▶ skuteczniejsze i szybsze świadczenie niezbędnej pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z problemem uzależnień, dzięki rozwiniętej ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej,
- ▶ reintegracja osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową oraz członków ich rodzin w lokalnej społeczności.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE ZAGÓRÓW NA LATA 2026-2029

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz behawioralnych w Gminie, m.in. poprzez prowadzenie statystyk lokalnych oraz opracowywanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej	UM, GKRPA, ZI, MGOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO
		Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	
2.	Powadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	UM, GKRPA
3.	Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu oraz zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	UM, GKRPA
		Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	
4.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków GKRPA	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UM, GKRPA, PP, ZI, MGOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
5.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli	UM, GKRPA

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórz na lata 2026-2029 jest Urząd Miejski w Zagórz.
2. Za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej odpowiada Burmistrz Gminy Zagórz.
3. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórz będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców Gminy z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Burmistrza Gminy Zagórz.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹⁶:
 - ▶ 30 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - ▶ 30 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - ▶ 30 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

¹⁶ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Miejską, wynosi¹⁷:
 - ▶ 7 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - ▶ 7 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - ▶ 7 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórów na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

¹⁷ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

- 1) Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie w formie miesięcznego ryczału:
 - ▶ Przewodniczący Komisji – 700,00 zł
 - ▶ Sekretarz Komisji – 600,00 zł.
 - ▶ Członkowie Komisji – 500,00 zł.
- 2) Poza wynagrodzeniem określonym powyżej, przewodniczącemu, sekretarzowi oraz członkom komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach specjalistów: psychologów i terapeutów uzależnień w wysokości 200,00 zł. Ustala się zwrot kosztów delegacji na zasadach określonych dla pracowników urzędu gminy za podróże służbowe na terenie kraju.
- 3) Miesięczne wynagrodzenie może ulec obniżeniu o 10% w przypadku nieobecności na posiedzeniu w danym miesiącu.
- 4) Wynagrodzenie wypłacane jest w terminie do 10 dnia następnego miesiąca na rachunek bankowy, na podstawie listy obecności zatwierdzonej przez Przewodniczącą Komisji.
- 5) Dofinansowanie i zakup materiałów dla specjalistów szkolnych.
- 6) Finansowanie Środowiskowego Ogniska Wychowawczego, etatów opiekunów i czynszu.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- ▶ analizę dokumentów,
- ▶ badanie ankietowe adresatów Programu,
- ▶ badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórz na lata 2026-2029, tj. Urząd Miejski w Zagórz na czele z Burmistrzem, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Miejskiej w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>.
2. <https://zagorow.pl/>
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za lata 2023 i 2024.
5. Sprawozdanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagórowie za 2023 i 2024 rok.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024.
9. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
10. Malczewski A., Młodzież a substancje psychoaktywne w: Młodzież 2021 – raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, 2022.
11. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
12. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 roku, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2024.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Zagórz w latach 2023-2024	17
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Zagórz na przestrzeni lat 2023-2024	18

Spis tabel

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagórz wobec osób uzależnionych w latach 2023-2024	15
Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2023-2024	15
Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Zagórz w latach 2023-2024	17

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024	13
Wykres 2. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Zagórz na przestrzeni lat 2023-2024	18

Uzasadnienie

do uchwały nr 2025

Rady Miejskiej Zagórowa

z dnia 2025 r.

w sprawie uchwalenia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórow na lata 2026 - 2029

Do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych oraz struktury ich spożywania inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości, przeciwdziałania powstaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania w tym zakresie działalności organizacji społecznych.

Zgodnie z art.4¹ ust.2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art.10 ust.2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja zadań gminy w powyższym zakresie prowadzona jest w oparciu o gminne programy uchwalone przez Radę Gminy.

Ponadto zgodnie z art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wynika, że do wyłącznej właściwości Rady Gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji Rady Gminy.

Uchwalenie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani w Gminie Zagórow na lata 2026 - 2029 niezbędne jest dla realizacji celów określonych w w/w ustawie oraz pozwala zapobiegać i rozwiązywać problemy społeczności lokalnej w obszarze uzależnień. Ponadto w/w program stanowi kontynuację działań rozpoczętych w minionych latach, został opracowany na podstawie diagnozy potrzeb Gminy Zagórow z jednoczesnym uwzględnieniem zasobów, jakimi dysponuje Gmina Zagórow jak również stosownie do potrzeb społeczności lokalnej Gminy Zagórow.

Program został przyjęty na posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zagórowie.

W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zagórow na lata 2026 - 2029 jest zasadne.

Przewodniczący Rady Miejskiej Zagórowa

Ryszard Sikorski